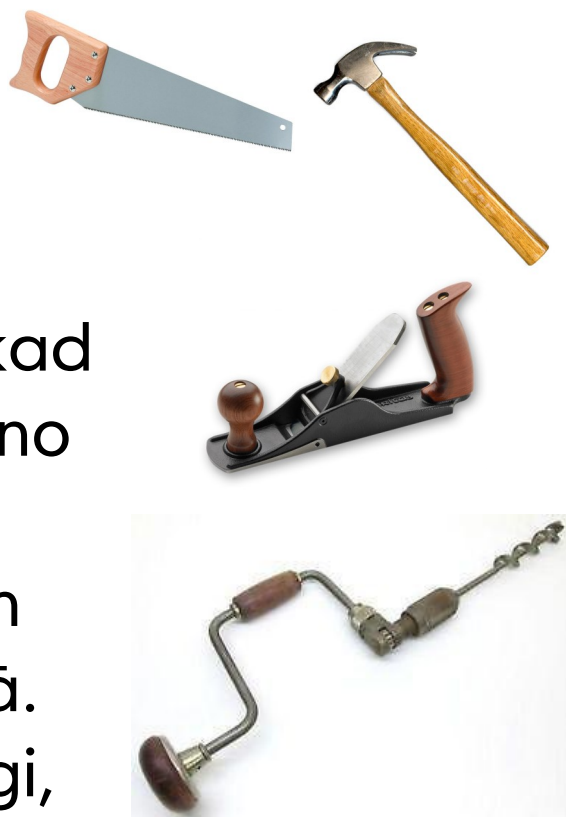

Darbarīki

Autors: Kārlis Pariņš
Ilustrācijas no *GoogleImages*

Šodien tētis Aldim un Solveigai māca par darbarīkiem. Viņš ieved bērnus darbnīcā. Tur viņi nedrīkstēja spēlēties tad, kad bija ļoti maziņi. Tētis noceļ no sienas āķiem četrus darbarīkus. “Es jums abiem parādīšu, kā ar tiem strādā. Tas būs jādara ļoti uzmanīgi, jo āmurs ir smags, bet zāģis, urbis un ēvele – ļoti asi!”

Āmurs ir darbarīks, ar ko sit. Tam ir garš kāts. Tikai nedaudz paceļot roku, āmura galva sitīs pa naglu ar lielu spēku.

Pamēģini iesist naglu ar akmeni, kam nav kāta!

Zāģis ir metāla plāksne, kam vienā pusē izveidoti zobi. Zāģi stumjot uz priekšu, zobi kokā veido rievu un izrauj zāģu skaidas. Zobi ir pārmaiņus izliekti pa labi un pa kreisi. Tāpēc zāģis kokā izzāģē platāku ceļu, nekā tad, tā zobi būtu taisni.

Tāpēc arī zāģis tek viegli.

Urbim ir spirāles veidā apkārt izvietoti zobi un ass gals, ko iedurt kokā. Urbis skaidu no koka izvelk un izveido caurumu.

Ēvele ir rīks, ar ko koka virsmu nolīdzina gludu vai noēvelē virskārtu kaut kam, kas ir par lielu vai par

platu, piemēram,
durvīm, kuras nevar
aizvērt. To pašu
varētu izdarīt ar
nazi, taču ēvele ir
ērtāka, un griezumš

iznāk līdzienāks. Ēvelei ir plats, ass asmens,
kas noēvelē platu, plānu skaidu.

Uzzīmē darbarīkus!

āmurs

zāģis

urbis

ēvele

Skolotāju / vecāku lapa

Vīrsraksts: Darbarīki

Autors: Kāris Pariņš

Ilustrācijas no GoogleImages

Līmenis

LIX: 30

Valodas līmenis: A2

Piemērotais vecums: 3.-7. kl.

Vārdu saraksts

Pamata vārdu krājums

āķis	hook
ass	sharp
darbnīca	workshop
gluds	smooth
grūst	to push
iedurt	to stick, to puncture
izraut	to pull out, to extract
kāts	handle
plats	wide
rīks, darbarīks	tool
rokturis	handle
skaida	chip
taisns	straight
(darbarīka) zobi	teeth, notches

Paplašinātais vārdu krājums

darbarīks	tool
liekt	to bend
metāls	metal
noēvelēt	to plane
nogludināt	to smooth out
pārmaiņus	alternately
plāksne	plate
rokturis	brace
spirālveida	spiral
tecēt	to flow
zāģu skaidas	sawdust

Darbarīku un darbarīku piederumu nosaukumi

asmens	blade
āmurs jeb veseris	hammer
cirvis	ax
ēvele	plane

kalts	chisel
knaibles	pliers
nagla	nail
spaile	swath
spīle	hammer claw
svārpsts	drill bit
urbis	drill
zāģis	saw

Pārrunu jautājumi

- Vai tu pazīsti kādu, kurš prot labi rīkoties ar darbarīkiem? Ko šis cilvēks prot? Vai viņš ir tev iemācījies, kā rīkoties ar kādu darbarīku?
- Kāpēc Andis un Solveiga nedrīkstēja spēlēties darbnīcā, kad viņi bija maziņi? Kāpēc viņi tagad drīkstētu iet darbnīcā?
- Kādus vēl darbarīkus tu esi redzējis? Kā tos sauc angļiski? Sameklē vārdnīcā to nosaukumus latviski!
- Ne visi cilvēki strādā ar darbarīkiem, piemēram, ar āmuru vai ēveli. Ar kādiem instrumentiem strādā tavi vecāki savā darbā? Vai proti tos nosaukt latviski?
- Kurās profesijās izmanto šos darbarīkus?

Nodarbības stundā

1. Skolotājs palīdz bērniem apgūt jaunus vārdus.
2. Skolotājs sagādā darbarīkus un dažus koka gabalus apstrādei, parāda tos skolēniem un ļauj izmēģināt. Kamēr strādā, jāizmanto jaunais vārdu krājums. Skolotājs vai kāds zinošs vecāks skolēniem izskaidro drošības tehnikas noteikumus, un visi tos ievēro, darbojoties ar darbarīkiem.
3. Jauno vārdu atkārtošanas spēle pēc izvēles un skolēnu spējām (skat. Vispārējās nodarbības).

Uzdevumi / Darba lapas

1. Darbarīki - 1. uzdevums
2. Ko dara? - 2. uzdevums
3. Uzbūvē putnu būri - 3. uzdevums
4. Vārdšķiras - 5. uzdevums

Rakstu darbi

1. Kā strādā ar darbarīkiem? - 3. uzdevums

Runas vingrinājumi

1. Skolēns izvēlas vienu darbarīku un izstāsta, kā tas darbojas, ko ar to dara un kāpēc būtu jāizmanto tieši šis instruments.

Darbarīki

Savieno darbarīka attēlu ar pareizo nosaukumu!

urbis

zāģis

āmurs

ēvele

Ko var darīt?

Pie katra darbarīka nosaukuma pieraksti piemērotu darbības vārdu vai darbību!

urbis – urbt; urbt caurumus sienā

zāģis _____

āmurs _____

ēvele _____

kalts _____

spīle _____

metāla grieznes _____

nazis _____

zīmulis _____

lāpsta _____

metramērs _____

skrūvgriezis _____

ota _____

Kā strādā ar darbarīkiem?

Uzraksti īsu pamācību (6-10 teikumus), kā, izmantojot darbarīkus, kaut ko izgatavot, piemēram, plauktu! Pamācība jāraksta pa soļiem. Ja nezini, kā to dara, jautā vecākiem vai noskaties kādu YouTube ierakstu, piemēram:

<http://www.instructables.com/id/How-to-build-a-Simple-Shelf-Bracket/>;

<https://www.youtube.com/watch?v=2t2weNRGleA&feature=youtu.be>

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

7. _____

8. _____

9. _____

10. _____

Uzbūvē putnu būri!

Izdomā, kādus darbarīkus un materiālus tev vajadzēs, lai uzbūvētu putnu būri! Pēc tam to uzzīmē un uzraksti, kādi putni šajā būrī dzīvos!

Putnu būrim būs nepieciešams:

Kādi putni dzīvos putnu būrī?

strazds

Vārdšķiras

Uzraksti pamata un paplašinātā vārdu krājuma vārdus pareizā vārdšķiras slejā!

āķis	ass	darbnīca	gluds	grūst
iedurt	izraut	kāts	nagla	plats
rīks	rokturis	skaida	taisns	zobi
āmurs	darbarīks	ēvele	kalts	liekt
metāls	zāģis	plāksne	spīle	svārpsts
tecēt	nogludināt			

Lietvārds	Kādenis jeb īpašības vārds	Darbības vārds

Brīnuma putns

Latviešu tautas pasaka

Reiz bija varen gudrs lielskungs un lielmāte. Abi bija lieli putnu mīļotāji. Ja padzirdēja kādu putniņu dziedam, tad augām dienām, veseliem cēlieniem sēdēja un klausījās.

Viendien kungs ziemas vidū izgāja dārzā un izdzirda kādu putniņu aiz malkas grēdas tik jauki dziedam, ka ne atklausīties. Viņš priecīgs ietecēja pie lielmātes istabā un aizelsies stāstīja: “Velc kažoku un nāc klausīties! Žību, žābu! Žību, žābu! Tā viens putniņš aiz dārza dzied!”

Cienīgmāte uzrāva kažoku un izskrēja ārā. Kur tad putniņš ir? Nekāda putniņa! Vīri ar zāģi zāģēja malku, un tas bija tas nedzirdētais žību, žābu!